

INFORMACIJA O POTPISIVANJU MEĐUNARODNE ENERGETSKE POVELJE

Zakon o potvrđivanju Ugovora o Energetskoj povelji je usvojen od strane Skupštine Crne Gore na sjednici koja je održana 16. jula 2015. godine („Sl. list CG – Međunarodni ugovori“, br. 9 od 31. jula 2015).

Energetska povelja je multilateralni ugovor koji je potiče na osnovama Ugovora o Energetskoj povelji od 1994. godine i broji ukupno 53 ugovorne članice i potpisnice iz zemlja bivšeg SSSR-a, EU, Centralne i Istočne Evrope, zemlje Azije i Pacifika. Takođe, Energetska povelja ima i 20 posmatrača, uključujući međunarodne organizacije i države.

Svrha ovog Ugovora je uspostavljanje pravnog okvira kako bi se promovisala dugoročna saradnja u oblasti energetike, zasnovana na komplementarnostima i uzajamnoj koristi, u skladu s ciljevima i principima Energetske povelje. Povelja, takođe, ima za cilj stvaranje stabilnog, sveobuhvatnog i nediskriminatornog pravnog osnova za prekogranične odnose u energetskom sektoru.

S obzirom da se puno toga promijenilo od potpisivanja Ugovora o energetskoj povelji 1994. godine, odlučeno je da se donese nova deklaracija, a ne izmjene i dopune. Tokom 2014. godine, održana su četiri kruga pregovora u Sekretarijatu energetske povelje u Briselu. U pregovorima su učestvovala i države koje nisu potpisnice deklaracije, a cilj je bio da se postigne da novi tekst odražava moderne izazove u oblasti energetike. U Hagu, Holandija, 20. maja 2015. godine je održana Ministarska konferencija na kojoj je 65 zemalja potpisalo Međunarodnu energetsku povelju.

Međunarodna energetska povelja je deklaracija političke namjere, usmjerena na jačanje energetske saradnje između potpisnika i *nema pravno obavezujuće odredbe*.

Glavni cilj je stremljenje ka održivom energetskom razvoju, poboljšanoj energetskoj sigurnosti i maksimalnom povećanju efikasnosti proizvodnje, konverzije, transporta, distribucije i korišćenja energije, radi poboljšanja sigurnosti na način koji bi bio društveno prihvatljiv, ekonomski održiv, i ekološki opravdan. Uvažavajući suverenitet svake države nad svojim energetskim resursima, i njihova prava da regulišu prenos i transport na svojoj teritoriji, poštujući sve svoje relevantne međunarodne obaveze, a u duhu političke i ekonomske saradnje, Međunarodna energetska povelja ima za cilj i da promoviše razvoj efikasnih, stabilnih i transparentnih energetskih tržišta na regionalnom i globalnom nivou, zasnovano na principu nediskriminacije i tržišno orijentisanog formiranja cijena, uzimajući u obzir pitanja zaštite životne sredine i uloge energetike u nacionalnom razvoju svake zemlje.

S obzirom da Crna Gora još uvijek nije potpisala tekst Međunarodne energetske povelje Sekretarijat energetske povelje je uputio poziv Crnoj Gori da na sastanku koji će se održati 19. oktobra 2015. godine u Briselu, uz prisustvo ostalih država članica, potpiše istu.

Kako je Stalna misija Crne Gore pri EU u Briseslu aktivno učestvovala u svim dosadašnjim aktivnostima Energetske povelje, Ambasador Ivan Leković je izrazio spremnost da uz saglasnost Vlade Crne Gore potpiše Međunarodnu energetsku povelju u ime Crne Gore.

Prilog: tekst Međunarodne energetske povelje

PREDLOG ZAKLJUČAKA

1. Vlada Crne Gore je na sjednici od _____ 2015. godine razmotrila i usvojila Informaciju o potpisivanju Međunarodne energetske povelje.
2. Vlada je prihvatila tekst Međunarodne energetske povelje.
3. Vlada Crne Gore je ovlastila Ambasadora Stalne misije Crne Gore pri EU, gospodina Ivana Lekovića, da potpiše Međunarodnu energetsku povelju.

ZAVRŠNI DOKUMENT SA MINISTARSKE KONFERENCIJE („HAG II“) O MEĐUNARODNOJ ENERGETSKOJ POVELJI

Ministarska konferencija o Međunarodnoj energetskej povelji („Hag II“) održana je u Hagu dana 2015. godine radi usvajanja Međunarodne energetske povelje, kao inovirane verzije Evropske energetske povelje. Na toj konferenciji, visoki predstavnici zemalja potpisnica Evropske energetske povelje iz 1991. godine, kao i ne-potpisnice Evropske energetske povelje iz 1991. godine, potpisale su ili izrazile svoju saglasnost na Međunarodnu energetskej povelju. Na zemlje potpisnice Međunarodne energetske povelje, koje su potpisale ili dale saglasnost na povelju na Konferenciji, ili će to činiti naknadno (u daljem tekstu: Potpisnici).

MEĐUNARODNA ENERGETSKA POVELJA

Predstavnici potpisnika, na sastanku u Hagu dana 2015. godine,

U želji da bolje izraze novonastalu realnost u energetskej sektoru, posebno sve veći značaj zemalja u razvoju, uključujući ekonomije u nastajanju, i u interesu sadašnjih i budućih učesnika u razvoju, i da služi interesima postojećih i potencijalnih učesnika Energetske povelje;

Imajući u vidu Evropsku energetskej povelju koja je usvojena Završnim dokumentom Haške konferencije Evropske energetske povelje, potpisane u Hagu 17. decembra 1991. godine, čijim potpisivanjem se omogućava državama i organizacijama za regionalnu ekonomsku integraciju da pristupe Energetskej povelji iz 1994. godine, a koja će nastaviti da postoji za tu svrhu;

Pozivajući se na Odluku donijetu od strane Konferencije o Energetskej povelji, na 23. sastanku u Varšavi 2012. godine, da se započne proces koji bi mogao dovesti do usvajanja inovirane verzije Evropske energetske povelje;

Svjesni da koncept Međunarodne energetske povelje ima za cilj unapređenje međunarodne saradnje u cilju ispunjenja zajedničkih izazova u vezi sa energijom na nacionalnom, regionalnom i međunarodnom nivou, uključujući evoluciju globalne energetske arhitekture;

Podsjećajući na ciljeve Međunarodne energetske povelje:

- da se podrži politika konsolidacije, produbljivanja i širenja iz Povelje, sa ciljem da se olakša širenje geografskog područja Ugovora o Energetskej povelji i Procesu;
- da se započne strukturirani dijalog sa zemljama koje nisu potpisnice Evropske energetske povelje u cilju promovisanja načela Povelje i njenog okvira za saradnju na globalnom nivou;
- da se modernizuje Evropska energetska povelja kao osnovna politička deklaracija Procesu energetske povelje;
- da se podrži aktivno učešće putem posmatranja na konferenciji o Energetskej povelji, sa ciljem bliske političke saradnje i ranog pristupanja zemalja posmatrača Ugovoru o Energetskej povelji;

S obzirom da je Međunarodna energetska povelja deklaracija o političkej namjeri koja ima za cilj jačanje energetske saradnje između potpisnika, kao i da ne podrazumijeva nikakve pravno obavezujuće odnose;

Imajući u vidu principe Povelje UN, kao i dokumente koji su proistekli sa različitih regionalnih i međunarodnih konferencija i drugih događaja na temu energetike, kao i inicijative koje su navedene u Aneksu ove deklaracije;

Uvažavajući suverenitet svake od država nad svojim energetskej resursima, i njihova prava da regulišu prenos i transport na svojoj teritoriji, u skladu sa svim relevantnim međunarodnim obavezama;

Uvažavajući globalni izazov kao posledicu trileme između energetske bezbjednosti, ekonomskog razvoja i zaštite životne sredine, kao i nastojanja svih zemalja da se dostigne održivi razvoj;

Uvažavajući značaj energetske sigurnosti za zemlje koje su proizvođači energije, zemlje tranzita i zemlje potrošače, bez obzira na stepen njihovog ekonomskog razvoja, kao i pristupa modernim energetskej uslugama koji treba da bude zasnovan na ekološki i društveno prihvatljivim i ekonomski održivim politikama, sa naglaskom na međusobnim obavezama i prednostima;

Nastojeći da stvore novi impuls želje za unapređenjem regionalne i globalne saradnje na osnovu uzajamnog poštovanja i povjerenja;

Riješeni da unaprijede dugoročnu energetska saradnju na regionalnom i globalnom nivou u okviru tržišne ekonomije i na osnovu uzajamne pomoći i principa nediskriminacije, pri čemu se tretman kao najpovoljnije nacije smatra za minimum standarda;

Svesni da se mora voditi računa o problemima izgradnje i rekonstrukcije sa kojim se suočava značajan broj zemalja, i da je poželjno da potpisnici učestvuju u zajedničkim naporima za podsticanje i promovisanje tržišno orijentisanih reformi i modernizacije energetske sektora u ovim zemljama;

Uvjereni da će iskorišćenje komplementarnih karakteristika energetske sektora na tržištima koje reprezentuju potpisnici biti korisno za svjetsku ekonomiju;

Potvrđujući da je poboljšana energetska razmjena moćan katalizator za jačanje regionalne i međunarodne saradnje u okviru energetske bezbjednosti i za održivo korišćenje energije među svim akterima, uključujući zemlje koje proizvode energiju, zemlje tranzita i zemlje potrošače;

Uvereni da je proširena energetska saradnja među potpisnicima od suštinskog značaja za ekonomski napredak i uopšteno za društveni razvoj, suzbijanje energetske siromaštva i bolji kvalitet života;

Uvjereni da postoji zajednička zainteresovanost potpisnika za probleme energetske sigurnosti, bezbjednosti industrijskih postrojenja, uključujući nuklearna postrojenja, i zaštitu životne sredine;

Voljni da učine više kako bi ispunili ciljeve energetske bezbjednosti i efikasnog upravljanja i korišćenja resursa, kao i da bi u potpunosti iskoristili potencijal za unapređenje životne sredine, na putu ka održivom razvoju;

Voljni da razvijaju saradnju sa regionalnim i međunarodnim organizacijama za razmjenu iskustava i konkretnih primjera iz nacionalne prakse u oblasti održivog razvoja, pristupa modernim energetske uslugama, smanjenja energetske siromaštva, zelene ekonomije, čiste energije, energetske efikasnosti, kao i razvoja, uvođenja i šire upotrebe novih čistih tehnologija;

Uvjereni u suštinski značaj efikasnih energetske sistema u proizvodnji, konverziji, transportu, distribuciji i korišćenju energije za energetska bezbjednost i zaštitu životne sredine;

Uvjereni da ulaganje u energetska efikasnost i obnovljive izvore energije može da poboljša energetska bezbednost i doprinose održivom ekonomskom rastu;

Podstičući sinergije između multilateralne energetske foruma;

Svjesni obaveza preuzetih na osnovu ključnih relevantne multilateralne sporazuma, u širokom opsegu međunarodne energetske saradnje, kao i opsežne aktivnosti koje preduzimaju postojeće međunarodne organizacije u oblasti energetike, i spremni da u potpunosti iskoriste stručnost tih organizacija radi ispunjenja ciljeva ove povelje;

Uvažavajući ulogu preduzetnika, koji posluju u okviru transparentnog i nepristrasnog pravnog okvira, u promovisanju saradnje na osnovu ove povelje;

Odlučni da promovišu tešnje, obostrano korisne privredne odnose i investicije u oblasti energetike;

Potvrđujući značaj slobodnog kretanja energenata, kao i razvijanja efikasne međunarodne energetske infrastrukture kako bi se olakšao razvoj stabilne i transparentne trgovine energijom;

Svjesni potrebe da se promoviše tehničko-tehnološka saradnju među potpisnicima;

Potvrđujući da su energetske politike potpisnika povezane zajedničkim interesima svih zemalja i da ih treba sprovesti, uključujući i preduzimanje proistekle aktivnosti i primenu principa postavljenih u nastavku;

USVOJILI SU SLJEDEĆE

NASLOV I CILJEVI

Potpisnici streme održivom energetske razvoju, poboljšanoj energetske sigurnosti i maksimalnom povećanju efikasnosti proizvodnje, konverzije, transporta, distribucije i korišćenja energije, radi poboljšanja sigurnosti na način koji bi bio društveno prihvatljiv, ekonomski održiv, i ekološki opravdan.

Uvažavajući suverenitet svake države nad svojim energetske resursima, i njihova prava da regulišu prenos i transport na svojoj teritoriji, poštujući sve svoje relevantne međunarodne obaveze, a u duhu političke i ekonomske saradnje, odlučili su da promovišu razvoj efikasne, stabilne i transparentne energetske tržišta na regionalnom i globalnom nivou, zasnovano na principu nediskriminacije i tržišno orijentisanog formiranja cijena, uzimajući u obzir pitanja zaštite životne sredine i uloge energetike u nacionalnom razvoju svake zemlje.

Odlučni su da stvore povoljnu klimu za poslovanje preduzeća i za protok investicija i tehnologija, radi ostvarenja gore navedenih ciljeva.

U tom cilju, a u skladu sa ovim principima, oni će preduzeti aktivnosti u sljedećim oblastima:

1. Razvoj trgovine u energetici u skladu sa glavnim, relevantnim, multilateralim sporazumima, kao što su Sporazum sa STO i prateći instrumenti, gde je to moguće, i obavezama i obećanjima u pogledu neširenja nuklearnog naoružanja, koji će biti postignuti putem:

- otvorenog i konkurentnog tržišta energenata, materijala, opreme i usluga;
- pristupa energetskim resursima, istraživanje i razvoj tih resursa na komercijalnoj osnovi;
- pristupa nacionalnim, regionalnim i međunarodnim tržištima;
- obezbjeđivanja transparentnosti u svim segmentima međunarodnih tržišta energije (proizvodnja/izvoz, tranzit, potrošnja/uvoz);
- uklanjanja tehničkih, administrativnih i drugih prepreka trgovini u oblasti energetike i prateće opreme, tehnologije i energetskih usluga;
- promovisanja kompatibilnosti nacionalnih i regionalnih energetskih sistema i kreiranja zajedničkog energetskog prostora;
- promovisanja harmonizacije pravila, propisa i standarda u oblasti energetike;
- promovisanja realizacije infrastrukturnih projekata važnih za obezbjeđivanje globalne i regionalne energetske bezbednosti;
- modernizacije, obnove i racionalizacije, po industrijskim granama, usluga i instalacija za proizvodnju, konverziju, transport, distribuciju i korišćenje energije;
- podsticanja razvoja i povezivanja infrastrukture za prenos energije i regionalne integracije tržišta energije;
- promovisanja najboljih mogućih pristupa kapitalu, naročito kroz odgovarajuće postojeće finansijske institucije;
- olakšavanje pristupa saobraćajnoj infrastrukturi, za potrebe međunarodnog tranzita u skladu sa ciljevima ove povelje;
- pristupa pod komercijalnim uslovima za tehnologije istraživanja, razvoja, konverzije i korišćenja energetskih izvora;

2. Saradnja u oblasti energetike, koja podrazumijeva:

- koordinaciju energetskih politika, neophodnih za promovisanje ciljeva ove povelje;
- razmjenu informacija i iskustava relevantnih za ovu povelju;
- jačanje kapaciteta uključenih zemalja;
- obostrani pristup tehničkim i ekonomskim podacima, u skladu sa vlasničkim pravima;
- formulaciju stabilnih i transparentnih zakonskih okvira koji stvaraju uslove za razvoj energetskih resursa u kontekstu održivog razvoja;
- koordinaciju i po potrebi, harmonizaciju principa bezbednosti i uputstava za energente i njihov transport, kao i za energetska postrojenja, na visokom nivou;
- olakšanu razmjenu tehnoloških informacija i znanja u oblasti energetike i zaštite životne sredine, uključujući aktivnosti obuke;
- istraživanje, tehnološki razvoj, demonstracione projekte i njihovu komercijalizaciju;
- stvaranje povoljnog ambijenta za investiranje, uključujući zajednička ulaganja, za projektovanje, izgradnju i rad energetskih instalacija.

3. Energetska efikasnost i zaštita životne sredine, koji će podrazumijevati:

- stvaranje mehanizama i uslova za korišćenje energije, što je ekonomičnije i efikasnije moguće, uključujući, po potrebi, regulatorne i tržišno zasnovane instrumente;
- podsticanje čistog i efikasnog korišćenja fosilnih goriva;
- podsticanje održivog energetskog miksa osmišljenog da minimizira negativne posledice po životnu sredinu na isplativ način kroz:

I. tržišno orijentisane cijene energije koje potpunije odražavaju ekološke troškove i koristi;

II. efikasne i koordinirane mjere politike koje se odnose na energetiku;

III. korišćenje obnovljivih izvora energije i čiste tehnologije, uključujući tehnologije čistog fosilnog goriva;

- postizanje i održavanje visokog nivoa nuklearne bezbjednosti i obezbjeđivanje efikasne saradnje u ovoj oblasti;
- unapređenje saradnje kako bi se redukovalo, što je više moguće, spaljivanje i ventilacija gasa;
- razmjena najboljih praksi za razvoj i investicije u čistu energiju;
- unapređenje i upotreba tehnologija niskih emisija.

NASLOV II REALIZACIJA

Radi ostvarivanja prethodno pomenutih ciljeva, potpisnici će, ne dovodeći u pitanje suverenitet svake od država nad njenim energetske resursima, kao ni njena prava da reguliše prenos i transport energije na svojoj teritoriji, u skladu sa svim svojim relevantnim međunarodnim obavezama, preduzimati koordinirane aktivnosti kako bi se postigla veća koherentnost energetske politike, zasnovana na principu nediskriminacije i na tržišno orijentisanom formiranju cijena, uzimajući u obzir ekološke probleme.

Istakli su da su praktični koraci definisanja energetske politike neophodni da bi se intenzivirala saradnja u ovom sektoru, i dodatno ističu važnost redovne razmene stavova o preduzetim mjerama, koristeći iskustva postojećih međunarodnih organizacija i institucija u ovoj oblasti.

Potpisnici prihvataju da komercijalni oblici saradnje mogu zahtjevati da budu praćeni međudržavnom saradnjom, posebno u oblasti formulacije i analize energetske politike, kao i u oblastima koje su suštinske i nisu pogodne za finansiranje privatnim kapitalom.

Odlučili su da nastave da rade na ostvarivanju ciljeva iz ove povelje, jačanjem i integrisanjem regionalnih tržišta energije i jačanjem efikasnog funkcionisanja globalnog energetskeg tržišta zajedničkim ili koordiniranim aktivnostima u skladu sa ovom Poveljom u sljedećim oblastima:

- pristup energetske izvorišta i njihov razvoj;
- pristup energetske tržištima;
- liberalizacija trgovine u oblasti energetike;
- unapređenje i zaštita ulaganja u svim sektorima energetike;
- principi i smjernice sigurnosti;
- istraživanje, tehnološki transfer razvoja tehnologije, inovacije i propagiranje;
- energetska efikasnost, zaštita životne sredine i održiva i čista energija;
- pristup održivoj energiji;
- obrazovanje i obuka;
- diversifikacija izvora energije i pravaca snabdijevanja.

U sprovođenju ove zajedničke ili koordinirane aktivnosti, odlučili su da njeguju privatnu inicijativu, da u potpunosti iskoriste potencijal preduzeća, ustanova i svih raspoloživih izvora finansiranja, kao i da olakšaju saradnju uključujući tehničku saradnju, između takvih preduzeća ili ustanova iz različitih zemalja, postupajući na osnovu tržišnih principa.

Potpisnici će osigurati da se poštuju međunarodna pravila o zaštiti industrijske, komercijalne i intelektualne svojine.

1. Pristup energetske izvorišta i njihov razvoj

S obzirom da je efikasan razvoj energetske resursa *sine qua non* za postizanje ciljeva iz ove povelje, potpisnici su odlučili da olakšaju pristup i razvoj resursa od strane zainteresovanih operatora. U tom cilju, oni će osigurati da relevantna pravila budu dostupna javnosti i da budu transparentna, u skladu sa domaćim zakonodavstvom i međunarodnim obavezama; oni prepoznaju potrebu da se takva pravila formulišu svuda gdje to još uvijek nije učinjeno, i da se preduzmu sve neophodne mjere za koordinaciju svojih aktivnosti u ovoj oblasti. Razvoj energetske resursa treba da se odvija pod stabilnim ekonomskim i ekološkim uslovima.

U cilju olakšavanja razvoja i raznolikosti resursa, potpisnici su odlučili da izbjegn timer nametanje diskriminatornih pravila operatorima, tačnije pravila koja uređuju vlasništvo nad resursima, unutrašnje poslovanje preduzeća i oporezivanje.

2. Pristup tržištima

Potpisnici će snažno promovisati pristup nacionalnim, regionalnim i međunarodnim tržištima energenata radi sprovođenja ciljeva ove povelje. Takav pristup tržištima treba da uzme u obzir potrebu da se olakša rad tržišnih snaga, i da promoviše konkurenciju.

3. Liberalizacija trgovine u oblasti energetike

U cilju razvoja i diversifikacije trgovine energijom, potpisnici su odučili da progresivno uklanjaju prepreke za međusobnu trgovinu energentima, opremom i uslugama na način koji je u skladu sa odredbama Sporazuma sa STO i povezanim instrumentima, gdje je to primjenljivo, i obavezama i obećanjima u pogledu neširenja nuklearnog naoružanja.

Oni će zajednički raditi na daljem razvoju tržišno orijentisanih cena energenata.

Potpisnici shvataju da je tranzit energenata kroz njihove teritorije od suštinskog značaja za liberalizaciju trgovine energentima. Tranzit treba da se odvija pod ekonomskim i stabilnim komercijalnim i ekološkim uslovima.

Naglasili su važnost razvoja međunarodnih mreža za prenos energije i njihove međusobne povezanosti, uključujući prekogranične mreže za naftu i gas i elektroenergetske mreže. Prepoznali su potrebu intenziviranja napora za koordinaciju među sobom, i za podsticanje saradnje između relevantnih subjekata u pogledu njihovog razvoja, kompatibilnosti tehničkih specifikacija koje regulišu instalaciju, i rad takvih mreža.

4. Unaprijeđenje i zaštita ulaganja u svim sektorima energetike

U cilju unaprijeđenja međunarodnog protoka investicija, potpisnici će uložiti maksimalne napore da uklone sve prepreke za investicije u energetskom sektoru i da obezbijede, na nacionalnom nivou, stabilan, transparentan pravni okvir za strane investicije, u skladu sa relevantnim međunarodnim zakonima i pravilima u pogledu investicija i trgovine.

Potvrdili su da je za države potpisnice važno da sklapaju bilateralne i/ili multilateralne sporazume o unapređenju i zaštiti investicija koji obezbeđuju visok nivo pravne sigurnosti i omogućavaju korišćenje osiguranja investicija od rizika.

Potpisnici potvrđuju važnost potpunog pristupa adekvatnim mehanizmima za rješavanje sporova, uključujući i nacionalne mehanizme i međunarodnu arbitražu u skladu sa nacionalnim zakonima i propisima, uključujući i zakone i pravila o investiranju i arbitraži, sve relevantne bilateralne i multilateralne ugovore i međunarodne sporazume.

Pored toga, potpisnici prihvataju pravo na vraćanje profita ili drugih isplata u vezi sa investicijom u zemlju, i pribavljanje ili korišćenje konvertibilne valute, prema potrebi.

Takođe prepoznaju značaj izbegavanja dvostrukog oporezivanja radi podsticanja privatnih investicija.

5. Principi i smjernice sigurnosti

U skladu sa relevantnim ključnim, multilateralnim sporazumima, potpisnici će:

- saradivati radi implementacije principa i smjernica sigurnosti, koncipiranih da ostvare i/ili održe visok nivo standarda sigurnosti i zaštite zdravlja i životne sredine;
- razvijati takve zajedničke principe i smjernice sigurnosti koji su prikladni, i/ili se usaglasiti o obostrano prihvatljivim principima sigurnosti i smjernicama.

6. Istraživanje, tehnološki transfer razvoja tehnologije, inovacije i propagiranje

Potpisnici su odlučili da će promovisati razmjene tehnologije i saradnju u oblasti tehnološkog razvoja i inovativnih aktivnosti u oblasti proizvodnje energije, konverzije, transporta, distribucije i efikasnog i čistog korišćenja energije, na način koji je u skladu sa obavezama i obećanjima u pogledu neširenja nuklearnog naoružanja.

U tom cilju, podstićaće zajedničke napore koji se tiču:

- istraživačkih i razvojnih aktivnosti;
- pilot ili demonstracionih projekata;
- primjene tehnoloških inovacija;
- distribucije i razmjene znanja i informacija o tehnologijama.

7. Energetska efikasnost, zaštita životne sredine i održiva i čista energija

Potpisnici potvrđuju da je neophodna saradnja u oblasti efikasnog korišćenja energije, razvoja obnovljivih izvora energije i zaštite životne sredine u vezi sa energetikom.

Saradnja treba da obuhvati:

- obezbjeđivanje, na ekonomičan način, dosljednosti između relevantnih energetske politike i sporazuma i konvencija o životnoj sredini;
- obezbjeđivanje tržišno orijentisanog formiranja cijena, uključujući potpuniji odraz ekoloških troškova i koristi;
- upotrebu transparentnih i pravednih instrumenata zasnovanih na tržištu, kreiranih radi realizacije energetske ciljeve i smanjenja ekoloških problema;
- stvaranje okvirnih uslova za razmjenu znanja u vezi ekološki bezbednih energetske tehnologije, obnovljivih izvora energije i efikasnog korišćenja energije;
- stvaranje okvirnih uslova za profitabilno investiranje u energetske efikasnost i ekološki prihvatljive energetske projekte.

8. Pristup održivoj energiji

Potpisnici ističu značaj pristupa održivoj, modernoj, dostupnoj i čistijoj energiji, naročito u zemljama u razvoju, što može doprineti ublažavanju energetske siromaštva.

U tom cilju, potpisnici potvrđuju da će učiniti napore kako bi ojačali svoju saradnju i podržali inicijative i partnerstva na međunarodnom nivou koji doprinose ovim ciljevima.

9. Obrazovanje i obuka

Potpisnici, shvatajući ulogu industrije u promovisanju stručnog obrazovanja i obuke u oblasti energetike, odlučili su da sarađuju u aktivnostima koje uključuju:

- stručno obrazovanje;
- profesionalnu obuku;
- javno informisanje u oblasti energetske efikasnosti i obnovljive energije.

10. Diversifikacija izvora energije i pravaca snabdjevanja

Potpisnici potvrđuju da su, u cilju poboljšanja energetske sigurnosti, proizvodnja energije iz širokog spektra izvora i diversifikacije pravaca snabdjevanja od velike važnosti.

NASLOV III

POJEDINAČNI SPORAZUMI

Potpisnici su odlučili da će stremiti ciljevima i principima iz ove povelje i sprovesti i proširiti svoju saradnju, uključujući saradnju u sljedećim oblastima:

- horizontalna i organizaciona pitanja;
- energetska efikasnost, uključujući zaštitu životne sredine;
- istraživanje, proizvodnja, transport i korišćenje nafte i naftnih derivata i modernizaciju rafinerija;
- istraživanje, proizvodnja i korišćenje prirodnog gasa, povezivanje gasnih mreža i prenos gasovodima visokog pritiska;
- svi aspekti ciklusa nuklearnog goriva, uključujući poboljšanje bezbjednosti u tom sektoru;
- modernizacija elektrana, povezivanje elektroenergetskih mreža i prenos električne energije putem dalekovoda visokog napona;
- razvoj integrisanih regionalnih energetske tržišta;
- svi aspekti ciklusa uglja, uključujući čiste tehnologije uglja;
- razvoj obnovljivih izvora energije;
- pristup održivoj energiji;
- transfer tehnologije i podsticanje inovacija;
- saradnja u rješavanju posledica velikih akcidenata, ili drugih događaja u energetske sektoru sa prekograničnim posledicama.

NASLOV IV

FINALNE ODREDBE

Original ove povelje biće proslijeđen Vladi Holandije koja će ga čuvati u svojoj arhivi. Svakom od potpisnika, Vlada Holandije dostaviće po jednu kopiju Povelje.

Potpisnici traže od Vlade Holandije da prenese tekst Međunarodna energetske povelje, usvojen tokom Konferencije na visokom nivou, dana u, zajedno sa usmenom notom, generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija za njegovu/njenu informaciju i da ih distribuiraju svim državama članicama UN. Tekst Međunarodne energetske povelje će biti zvanično preveden na arapski, kineski, francuski, nemački, italijanski, ruski i španski jezik i distribuiran.

Pripremljeno u Hagu, [datum]

Aneks

Završni dokumenti sa regionalnih i međunarodnih konferencija i drugih događaja na temu energetike, kao i inicijative pomenute na str. 2

Protokol Energetske povelje o energetskej efikasnosti i srodnim ekološkim aspektima koji je stupio na snagu 16. aprila 1998. godine, uspostavljajući međunarodni okvir kojim se podstiče saradnja u oblasti energetske efikasnosti na način kompatibilan sa održivim razvojem;

Plan implementacije Svetskog samita o održivom razvoju, usvojen u Johanesburgu 4. septembra 2002. godine, koji poziva na jačanje međunarodne i regionalne saradnje radi poboljšanja pristupa pouzdanim, dostupnim, ekonomski održivim, društveno i ekološki prihvatljivim energetskej uslugama, kao sastavnom delu programa za smanjenje siromaštva, omogućavanjem stvaranja podsticajne sredine i zadovoljenjem potreba za izgradnju kapaciteta, sa posebnim osvrtom na ruralna i izolovana područja, po potrebi;

Deklaracija „Globalne energetske bezbednosti” sa Samita G8 u Sankt Peterburgu, održanog 16. jula 2006. godine, na kom su lideri G8 izrazili svoju podršku principima Energetske povelje i naporima zemalja učesnica da poboljšaju međunarodnu energetskej saradnju;

„Deklaracija iz Rijada” sa Trećeg samita OPEC-a, održanog 18. novembra 2007. godine, u kojem su šefovi država i vlada istakli odnose između globalne sigurnosti snabdijevanja energijom i sigurnost i predvidljivost tražnje. Takođe su izrazili svoju odluku da ojačaju i prošire dijalog između proizvođača i potrošača energije kroz relevantne/nadležne međunarodne i regionalne forume, u cilju ostvarenja dobiti za sve aktere;

Statut Međunarodne agencije za obnovljivu energiju (IRENA), potpisan na Konferenciji o osnivanju IRENA, u Bonu 26. januara 2009. godine, u kojem su strane izrazile želju da promovišu bolje prihvatanje obnovljive energije u cilju održivog razvoja, i svoje čvrsto verovanje u ogromne mogućnosti koje nudi obnovljiva energija za rješavanje i postepeno ublažavanje problema energetske bezbijednosti i nestabilnih cijena energije;

Zajednička izjava ministara energetike G8 sa sastanka u Rimu 25. maja 2009. godine, u kojoj su ministri energetike G8, Evropski komesar za energetiku, i ministri energetike Alžira, Australije, Brazila, Kine, Egipta, Indije, Indonezije, Koreje, Libije, Meksika i Nigerije zatražili od Sekretarijata Energetske povelje i međunarodnih finansijskih institucija da pripreme strategiju za razvoj energetskej mreža i koridora kojom se obezbjeđuje tranzit ka integraciji nacionalnih tržišta energije u Africi, uz identifikaciju finansijskej mehanizama;

Izjava iz Rima koju je usvojila Konferencija o Energetskej povelji 9. decembra 2009. godine radi rješavanja globalnih energetskej izazova u okviru modernizacije Procesu Energetske povelje;

Sporazumi Konferencije o klimatskim promjenama Ujedinjenih nacija postignuti u Kankunu 11. decembra 2010. godine, kojima je međunarodna zajednica dogovorila skup značajnih odluka za kolektivno i sveobuhvatno rešavanje dugoročnih izazova u pogledu klimatskej promena, kao i da bi strane trebalo da preduzmu hitne mjere da bi ispunile taj dugoročni cilj u smislu smanjivanja globalne emisije štetnih gasova, kako bi se održao porast prosječne globalne temperature ispod 2°C, iznad pred-industrijskej nivoa;

Povelja Međunarodnog energetskej foruma, usvojena i potpisana na IEF ministarskom sastanku održanom u Rijadu 22. februara 2011. godine, pokazuje pojačanu političku posvećenost otvorenom globalnom energetskej dijalogu između članica IEF-a koje su potrošači energije i članica koje su proizvođači energije, uključujući tranzitne države, kako bi se osigurala globalna energetskej bezbijednost;

Ciljevi u okviru globalne inicijative UN „Održiva energija za sve” (SE4All) iz septembra 2011. godine i „Svjetske dekade za održivu energiju 2014-2024”, koja ima za cilj da se postigne univerzalni pristup energiji, poboljša energetska efikasnost i poveća korišćenje obnovljive energije;

Ciljevi u okviru „Energetskog partnerstva EU - Afrika”;

Deklaracija iz Dohe, usvojena na Prvom samitu Foruma zemalja izvoznica gasa 15. novembra 2011. godine, koja je pozvala na promovisanje i razvoj novih i efikasnih kanala za dijalog između proizvođača i potrošača prirodnog gasa, preko međunarodnih i regionalnih energetske organizacija i na, u svrhu obezbjeđivanja transfera tehnologije, tržišnu transparentnost, stabilnost i rast za dobrobit svih.

Zaključci Saveta EU, od 24. novembra 2011. godine, o jačanju spoljne dimenzije energetske politike EU, u kojima EU poziva na potrebu geografskog proširenja Ugovora o energetskej povelji koje će za cilj imati jačanje uloge Ugovora kao globalnog instrumenta, prepoznatog kao osnova za međunarodnu regulativu u oblasti energetike u svojim glavnim područjima nadležnosti;

Završni dokument pod nazivom „Budućnost koju želimo”, usvojen na Konferenciji UN o održivom razvoju 22. juna 2012. godine, koji predstavlja aneks Rezolucije 66/288 Generalne skupštine UN i koji je prepoznao ključnu ulogu energetike u procesu razvoja, s obzirom da pristup održivim modernim energetskeim uslugama doprinosi iskorenjivanju siromaštva, spasava živote, poboljšava zdravlje i pomaže u zadovoljenju osnovnih ljudskih potreba;

„Rezolucija iz Peterburga” sa Sastanka ministara energetike APEC 2012. godine, održanog 24-25. juna 2012. godine, u kojoj ministri energetike APEC prepoznaju da jačanje energetske sigurnosti zahteva zajedničku akciju u mnogim oblastima, i kojom se obavezuju da će nastaviti svoje napore da se poboljša održivost, efikasnost, predvidljivost i transparentnost tradicionalnih tržišta energije;

Rezolucija Parlamentarne skupštine OEBS-a „Promocija i primjena novih i obnovljivih izvora energije” usvojena na 21. Godišnjoj sednici Parlamentarne skupštine OEBS u Monaku 9. jula 2012. godine, u kojoj se naglašava ključna uloga energetske sigurnosti u novom bezbjednosnom okruženju i imperativ potrebe za pravičnošću i transparentnošću, u skladu sa međunarodnim pravom i Evropskom energetskeom poveljom;

Završni dokument 16. Samita šefova država ili vlada Pokreta nesvrstanih, koji je održan 26-31. avgusta 2012. godine u Teheranu, u kojem su šefovi država ili vlada naglasili značaj unaprijeđenja međunarodne saradnje kroz partnerstvo u vezi sa svim oblicima energije, uključujući čistu i obnovljivu energiju. Pozvali su razvijene zemlje da prenose efikasnije i ekološki prihvatljive tehnologije zemljama u razvoju, a Ujedinjene nacije da promovišu i olakšavaju ovaj proces;

Zaključna deklaracija Energetskog foruma u Rabatu od 21. septembra 2012. godine u kojoj je Energetska povelja priznata kao efikasan instrument koji doprinosi i jača energetske saradnju u regionu MENA;

Rezolucija Generalne skupštine UN 67/263 „Pouzdan i stabilan tranzit energije i njena uloga u obezbjeđivanju održivog razvoja i međunarodne saradnje”, usvojena 17. maja 2013. godine, koja konstatuje da je stabilan, efikasan i pouzdan prenos energije, kao ključni faktor održivog razvoja, u interesu čitave međunarodne zajednice, i pozdravlja napore na nacionalnom, bilateralnom, sub-regionalnom, regionalnom i međunarodnom nivou za izgradnju energetskeih transportnih sistema i olakšavanje trgovine energetskeim resursima radi promovisanja održivog razvoja;

Ministarska deklaracija o regionalnoj saradnji u oblasti unaprijeđenja energetske sigurnosti i održivog korišćenja energije u Aziji i Pacifiku usvojena na Energetskeom forumu zemalja Azije i Pacifika u Vladivostoku, u Ruskoj Federaciji, 30. maja 2013. godine u kojoj se energetska bezbjednost prepoznaje kao ključno pitanje razvoja za sve zemlje u azijsko-pacifičkom regionu i naglašava ključni značaj energije kao preduslova za iskorenjivanje siromaštva i obezbjeđivanje ekonomskog rasta;

Deklaracija lidera sa Samita G20, održanog u Sankt Peterburgu 5-6. septembra 2013. godine, kojom se izražava njihova posvećenost unaprijeđenju energetske saradnje, unaprijeđenju preciznosti i dostupnosti podataka sa tržišta energije, i preduzimanju koraka da se podrži razvoj čistijih i efikasnijih energetskeih tehnologija radi poboljšanja efikasnosti tržišta i promena u pravcu unaprijeđenja održive energetike u budućnosti.